

Medicus veterinarius

VETERINÁRNE OSOBNOSTI ROKA

Košice 2023

prof. MVDr. Ján Pleva, DrSc.

* 3. 11. 1928 Rimavská Baňa

Prof. MVDr. Ján Pleva, DrSc., patrí k ročníku úplne prvých absolventov Vysokej školy veterinárskej v Košiciach a zároveň sa radí k najstaršej generácii jej pedagógov. Ako výraz uznania za jeho celoživotnú prácu mu bol udelený čestný titul profesor emeritus Univerzity veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach.

Prof. Pleva svoju pedagogickú činnosť začínal ešte počas štúdia na ústave fyziológie VŠV ako asistent. Po zriadení kliniky infekčných chorôb v roku 1953 sa stal jej členom a okrem cvičení zabezpečoval chod školského obvodu so strediskovými obcami Seňa, Šaca a Veľká Ida. V tejto funkcii zostal i po ukončení štúdií. Promoval s prvými absolventmi VŠV v roku 1954 a ako jediný z nich s červeným diplomom. Vzhľadom na to, že prof. Pleva mal už v tomto období najčulejší styk s terénom, vedenie školy ho v roku 1957 poverilo budovaním ústavu verejného a súdneho veterinárstva a zároveň i vedením rovnomernej disciplíny.

Vysoká škola bola v roku 1960 požiadaná, aby pomohla pri obsadzovaní miesta krajského veterinárneho lekára vtedajšieho veľkého východoslovenského kraja. Jubilant ani počas zastávania funkcie riaditeľa krajského veterinárneho zariadenia neprestal mať styk s našou vysokou školou. Okrem prednášania svojej disciplíny pracoval aj vedecky, čoho svedectvom je obhájenie kandidátskej dizertačnej práce v roku 1962 s tematikou moru ošípaných a už v roku 1963 habilitovanie na docenta. Jeho erudovanosť viedla v roku 1965 k jeho menovaniu do funkcie šéfa veterinárnej služby na Slovensku. V Bratislave pôsobil štyri roky a pod jeho vedením došlo k eradikácii tuberkulózy a brucelózy na Slovensku.

ján pleva

Bohaté praktické a organizačné skúsenosti z reálnej praxe získané počas pôsobenia riaditeľa veterinárnej služby na Slovensku začal po návrate aplikovať pri prestavbe štúdia a študijných plánov na požiadavky doby a v rámci ústavu bola aplikovaná problematika z ekonomiky veterinárnej činnosti či publikovaná modernizácia metód riadenia. V roku 1974 bol menovaný za profesora a v roku 1983 obhájil doktorskú dizertačnú prácu. V roku 1974 vtedajšie vedenie Vysokej školy veterinárskej rozhodlo, že katedru hygieny potravín je treba prebudovať a postaviť na úroveň požiadavky doby. V rokoch 1975 – 1989 a 1991 – 1994 bol vedúcim tejto katedry.

Prof. Pleva prišiel s myšlienkou a má veľkú zásluhu na vzniku a formovaní študijného odboru hygiena potravín, ktorý bol oficiálne otvorený od akademického roku 1975/76. Tieto okolnosti si vyžiadali vynaloženie veľkého úsilia pri presadzovaní tohto odboru v rámci siete vysokých škôl na Slovensku a bolo záverečné rozhodnutím Ministerstva školstva SR o jeho uznaní, následne aj na partnerskej Vysokej škole veterinárnej v Brne. Vzájomnou koordináciou a dopĺňaním učebných osnov jednotlivých disciplín sa vytvoril profil veterinárneho lekára – hygienika a technológa. Vďaka rozumnému a pritom rigoróznemu vedeniu kolektívu katedry jednotlivé disciplíny pojali do svojich učebných osnov nové, netradičné témy a oblasti tak, aby sa

ján pleva

zadosťučinilo vyprofilovaniu hygienika a technológa potravín. Vedúci disciplín museli za pochodu pripraviť potrebné učebné texty. Sám prof. Pleva išiel príkladom, pretože pripravil či inovoval spolu 9 textov v podobe skrípt. Príchodom prof. Plevu sa zintenzívnila aj vedecko-výskumná činnosť a katedra hygieny a technológie potravín sa v hodnotení katedrií postupne vzdala. Pleva bol spoluautorom viacerých knižných učebníc, ako napr. Veterinárna medicína pre farmaceutov, Hygiena mlieka, Vademecum veterinárneho lekára, Počiatky zverolekárstva na Slovensku, História hygieny a technológie potravín. Publikoval takmer 550 vedeckých a odborných prác vo vedeckých a odborných domácich a zahraničných časopisoch. Prof. Pleva vychoval 19 kandidátov vied, prispel k vedeckej výchove ako oponent viacerých kandidátskych, habilitačných a doktorských prác ako pre našu školu, tak aj pre iné, najmä sesterskú veterinársku školu v Brne. Bol dlhoročným členom vedeckej rady vysokej školy, predsedom pre obhajoby ako kandidátskych, tak aj doktorských dizertačných prác. Úzko spolupracoval s VŠV v Brne, s ktorou v priateľskom duchu riešil aj zrod vedeckej konferencie HYGIENA ALIMENTORUM v roku 1979, keď predtým pre túto hygienickú problematiku bol vyčlenený priestor na konferenciách Höklových a Lenfeldových dní, konaných striedavo v Brne a v Košiciach. V roku 2023 sa bude konať už XLIII.

ročník tejto medzinárodnej vedeckej konferencie, ktorá patrí medzi najstaršie kontinuálne uskutočňované vedecké konferencie na univerzite v spolupráci so Štátnou veterinárnou a potravinovou správou SR. V roku 1994 ukončil v zmysle vtedajšieho zákona o vysokých školách svoje pôsobenie na alma mater. Svoje bohaté odborné a manažérske skúsenosti však aplikoval aj naďalej ako riaditeľ Štátneho veterinárneho ústavu v Košiciach, kde pôsobil do roku 2000. Dané obdobie jeho pôsobenia v prospech veterinárneho stavu je významné okrem iného tým, že svoje legislatívne znalosti a skúsenosti z oblasti potravinového dozoru úspešne aplikoval pripomienkami v štádiu tvorby prvého zákona o potravinách. V súčasnosti sa prof. Pleva ako emeritný profesor stále zaujíma o dianie na katedre, univerzite, v oblasti veterinárnych činností a potravinového dozoru s ochotou podeliť sa o svoje bohaté životné skúsenosti.

Dr. h. c. prof. MVDr. Michal Novák, DrSc.

* 29. 9. 1947 Bratislava

Zásadné míľniky života a práce prof. Nováka a niektoré z najvýznamnejších medzinárodných uznaní výsledkov jeho vedeckej, objavnej a pedagogickej práce zachytáva nasledovná chronológia:

1965 – ukončil stredoškolské štúdium s maturitou v Bratislave

1971 – vyštudoval veterinárnu medicínu s titulom MVDr. na Univerzite veterinárneho lekárstva v Košiciach

1978 – obhajuje titul kandidáta vied (CSc.) v molekulovej imunológii, postdoktorandský pobyt absolvuje na Helminologickom ústave SAV v Košiciach

1980 – prichádza do Bratislavy ako vedúci tímu na Virologickom ústave SAV, kde ako prvý na Slovensku zaviedol prípravu monoklonálnych protilátok. Svetové prvenstvo mu patrí za skonštruovanie hybridómu produkujúceho neutralizačnú protilátku proti vírusu klieštovej encefalitidy. Jeho práca je ocenená Štátnou cenou SR za medicínu.

1985 – 1994 – pracuje ako vedúci vedecký pracovník v Medical Research Council, Laboratóriu molekulárnej biológie v Cambridge vo Veľkej Británii. V tímoch nositeľov Nobelovej ceny Sir Arona Kluga, prof. Cézara Milsteina, Sir Martina Rotha a Johna Wolkra identifikuje gén kódujúci tzv. antigén cystickej fibrózy, určuje jeho primárnu štruktúru a chromozómovú lokalizáciu (Nature 1986). Vyvíja štrukturálnu sondu, pomocou ktorej objavuje patologické formy tau proteínu, hlavné smrtiace faktory v Alzheimerovej chorobe, podieľa sa na objave mechanizmov poškodenia nervových buniek tau proteínom. Na prvom svetovom kongrese o Alzheimerovej chorobe (Las Vegas, USA, 1988) predstavuje tau hypotézu vysvetľujúcu príčinný patogenetický mechanizmus pre Alzheimerovu chorobu (Proceedings of National Academy of Sciences USA, 1988a, b).

1994 – v Európe sa šíri epidémia šialených kráv (TSE), prof. Novák zakladá Národné referenčné laboratórium TSE Slovenskej republiky na analýzu vzoriek zvierat z bitúnkov a prevenciu tejto nebezpečnej choroby na Slovensku

Michal Novák

1994 – získava hodnosť DrSc. v oblasti neurovied na SAV v Bratislave

1994 – zakladá Nadáciu Memory na riešenie problémov pacientov s Alzheimerovou chorobou na Slovensku a stáva sa predsedom jej správnej rady

1994 – 2000 – pôsobí ako Visiting profesor neurovied na International School for Advanced Studies, Trieste Taliansko

1995 – 2000 – získava grant a členstvo v prestížnej vedeckej organizácii pre najlepších, International Scholar of Howard Hughes Medical Institute, USA, Grant od Human Frontiers Scientific Organisation (HFSPO), Strasbourg. Neskôr pripraví a realizuje najväčší biotechnologický projekt na Slovensku, Bitcet.

1996 – zakladá Neuroimunologický ústav SAV (NIU SAV) ako centrum molekulárnej neurovedy a stáva sa jeho prvým riaditeľom. Desiat rokov húževnatej a cielenej práce prináša vynikajúce výsledky. NIU SAV sa v náročnej konkurencii veľkých a vynikajúcich ústavov SAV, vykonanej medzinárodnou komisiou, umiestňuje v kategórii A* ako ústav európskej kvality.

1996 – MVDr. Michal Novák, DrSc., sa stáva riadnym profesorom mikrobiológie a imunológie

1997 – vláda SR menuje prof. Nováka za Guvernéra SR pre International Center for Genetic Engineering and Biotechnology (ICGEB) pri OSN

1997 – stáva sa členom Rady vlády pre vedu

1998 – zakladá Slovenskú Alzheimerovu spoločnosť, stáva sa jej prvým predsedom

2002 – zakladá Centrum Memory – prvé preventívne, diagnostické, vzdelávacie centrum a špecializované zariadenie pre ľudí s poruchami pamäti a Alzheimerovou chorobou

2005 – spoluzakladá Slovenskú spoločnosť pre neurovedy

2005 – stáva sa členom akreditačnej komisie vlády SR

2005 – stáva sa riaditeľom Národného referenčného rozhodcovského laboratória SR pre prenosné spongioformné encefalopatie (TSE)

2007 – 2011 – člen Vedeckej rady Lekárskej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave

2008 – člen prestížneho Európskeho výboru pre neurovedy tzv. PENS Committee (Spoločný výbor FENS a IBRO)

2010 – hodnotiteľ nemeckých projektov zameraných na degeneratívne ochorenia pre German Competence on Degenerative of Degenerative Dementia, Bundesministerium für Bildung und Forschung

2010 – externý hodnotiteľ žiadosti o nenávratný finančný príspevok, OP Výskum a vývoj, Agentúra Ministerstva školstva SR pre štrukturálne fondy EÚ (ASFEU)

2010 – zástupca za SR v 7. Rámcovom programe EÚ projektu Coordination Action in support of the implementation of a Joint Programming Initiative for Combating Neurodegenerative Diseases, in particular Alzheimer's disease – JUMPAHEAD (JPND)

2011 – zástupca SR v EÚ projekte Alzheimer COoperative Valuation in Europe – ALCOVE

2011 – člen Rady štátneho programu výskumu a vývoja

2011 – zástupca SR v Strategickkej pracovnej skupine pre Zdravie a potraviny v oblasti Biologických a medicínskych vied v ESFRI infraštruktúre

2011 – vedúci Centra excelentnosti SAV Centrum excelentnosti pre výskum mozgu (BrainCentrum)

2012 – Prof. Novák je členom panelu expertov JPND, ktorí v Bruseli dňa 7. 2. 2012 prezentovali a obhajovali generálnu Stratégiu výskumu neurodegeneračných ochorení pre Európu vytvorenú iniciatívou JPND. Tejto prezentácie sa zúčastnili predstavitelia európskych krajín na čele s komisárom pre vedu a výskum v EÚ Maire Geoghegan-Quinnom. Strategická agenda výskumu v EÚ (Strategic research agenda). Táto stratégia poskytuje rámec pre štrukturalizáciu a koordináciu budúcich investícií Európskej únie do výskumu neurodegeneračných ochorení na zlepšenie prevencie, liečenia a starostlivosti o pacientov.

2013 – bola zahájená prvá fáza klinických skúšok vakcíny proti Alzheimerovej chorobe, ktorá potvrdzuje výsledky výskumu a vedecké hypotézy prof. Nováka

2013 – hodnotiteľ projektov pre Federálne ministerstvo vzdelávania a výskumu (BMBF, Nemecká spolková republika): Independent

Research Groups in the Neurosciences

2014 – zástupca SR v Skupine zástupcov členských štátov (States Representative Group – SRG) pre iniciatívu výskumu a vývoja IMI 2 (Innovative Medicines 2 Joint Undertaking)

2015 – hodnotiteľ vedecko-výskumných projektov podaných vo verejnej výzve Agentúry na podporu výskumu a vývoja (APVV)

2016 – autor Slovenského národného programu boja proti Alzheimerovej chorobe

2018 – prebieha druhá fáza klinickej skúšky vakcíny proti Alzheimerovej chorobe

Ocenenia

1982 – Čestné uznanie Predsedníctva SAV za prácu: Príprava a charakteristika hybridómovej bunkovej línie produkujúcej monoklonálne protilátky proti vírusu klieštovej encefalitídy

1985 – Laureát Národnej ceny SR za medicínu: Rozvoj metódy hybridómov a prípravy monoklonálnych protilátok proti vírusovým a bunkovým antigénom

1994 – Cena SAV za objav novej patologickej formy tau proteínu v Alzheimerovej chorobe

1998 – Cena Ľudovíta Holubyho za vedy o živé prírode

1996 – 2000 – Medzinárodný člen Howard Hughes Medical Institute, Maryland, USA

Michal Novák

2000 – Prémia za vedeckú a odbornú literatúru členom autorského kolektívu monografie Biochémia: Ferenčík M., Škárka B., Novák M., Turecký L., udelená výborom Sekcie pre vedeckú a odbornú literatúru a počítačové programy Literárneho fondu

2001 – Cena SAV za vedecko-výskumnú činnosť, ktorú udelila SAV kolektívu pracovníkov z Neuroimunologického ústavu SAV a Katedry mikrobiológie a imunológie Univerzity veterinárneho lekárstva v Košiciach v zložení: prof. MVDr. Michal Novák, DrSc., prof. MVDr. Jaroslav Otto Vrtiak, DrSc., prof. MVDr. Ivan Mikula, DrSc., a MVDr. Ľudmila Tkáčiková, PhD., za riešenie problémov v oblasti výskumu neurodegeneratívnych ochorení človeka a zvierat a smrteľné ochorenia – prenosné zo zvierat na človeka

2007 – Zlatá medaila Slovenskej akadémie vied

2007 – Doctor honoris causa – Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach

2008 – Zlatá medaila Univerzity veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach

2009 – cena Srdce bez hraníc – Bratislavský samosprávny kraj

2009 – Zlatý biatec za rok 2008 – cena Neformálneho ekonomického fóra Hospodárskeho klubu Slovenska

2009 – Medaila Aurela Stodolu Slovenskej technickej univerzity – Alumni klub STU

2010 – Vedecká špička SR, podľa agentúry ARRA

2014 – „Granátový imunoglobulín“ za založenie a rozvoj neuroimunológie v „Česko-Slovesku“. Granátový imunoglobulín je najvyššie

vyznamenanie udeľované Českou imunologickou spoločnosťou českým a zahraničným imunológom ako prejav poďakovania za ich prínos v imunológii.

2016 – Cena Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) – His Highness Sheikh Sabah Al-Ahmad Al-Jaber Al-Sabah Prize for Research in Health Care for the Elderly and in Health Promotion, Geneva. Prof. Novák dostal Cenu WHO ako prvý Slováč vobec.

2016 – Cena Slovenskej akadémie vied – za založenie neuroimunológie ako nového vedného odboru na Slovensku, za riešenie vedecko-výskumných úloh zásadného vedeckého významu a za vytváranie podmienok pre vedeckú prácu v oblasti prírodných vied

2017 – Zlatá medaila Univerzity veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach

2017 – Zlatá medaila Slovenskej lekárskej spoločnosti – za zásluhy o budovanie a rozvoj Slovenskej lekárskej spoločnosti

2021 – Prestížne vedecké ocenenie AAIC Lifetime Achievement Awards in Alzheimers Disease Research. Je to najvyššie možné svetové ocenenie v tejto oblasti a len málokedy ho získa Európan.

Zhrnutie objavnej, vedeckej a pedagogickej činnosti

Prof. Michal Novák je celosvetovo uznávaným expertom a jedným z najvýznamnejších vedeckých pracovníkov v oblasti neurobiológie Alzheimerovej choroby. Podieľal sa na zásadných objavoch a pokroku v oblasti výskumu neurodegeneračných chorôb (pozri Nature Reviews Neurology 2016 Jan; 12(1): 15-27). Objavil modifikáciu proteínu tau, ktorá vedie k neuropatológii typickej pre Alzheimerovu chorobu, a tým definoval cieľ pre prevenciu a efektívnu liečbu tohto ochorenia. Jeho objav patologických foriem proteínu tau ako pôvodcov Alzheimerovej choroby otvoril ľuďstvu nielen nádej, ale ukázal aj cestu ako liečiť túto devastujúcu chorobu.

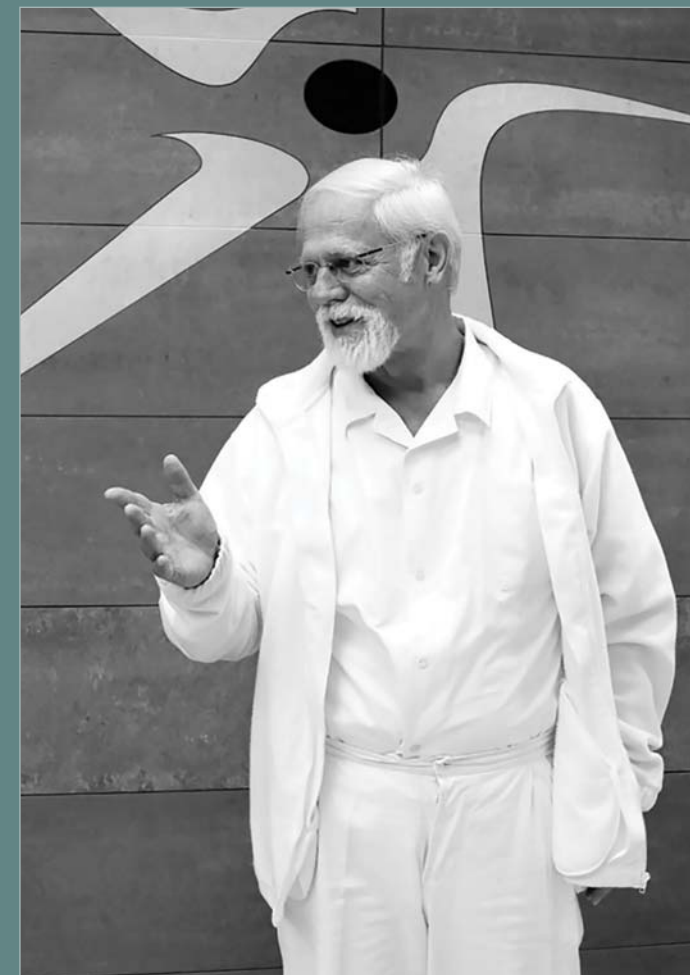
Jeho publikačná aktivita je mimoriadne rozsiahla, publikuje v najprestížnejších neurobiologických časopisoch, jeho spoluautormi sú

aj nositelia Nobelovej ceny A. Klug, C. Milstein, M. Roth a J. Walker. Často je pozývaný na množstvo prednášok po celom svete. Výsledky práce prof. M. Nováka sú citované viac ako 6300-krát. Prof. Novák je autorom a spoluautorom 25 patentov.

Okrem toho je prof. M. Novák aj uznávaným pedagógom, vysokoškolským učiteľom, autorom monografií a vysokoškolských učebných textov, vynikajúcim prednášateľom. Vychoval niekoľko doktorandov doma aj v zahraničí, z ktorých viacerí sú dnes nositeľmi vedeckej hodnosti DrSc. a univerzitní profesori.

Prof. Novák svoje odborné znalosti preniesol do spoločenského života založením nadácie Memory a vytvorením Centra Memory, n. o., ktoré sa zaoberajú potrebami pacientov s problémami s pamäťou a neurodegeneračnými ochoreniami v Slovenskej republike. Zakladajú denné stacionáre pre pacientov, tréningy pamäte, ambulancie pre vyšetrenia pamäte, organizujú školenia pre rodinných príslušníkov a zdravotný personál, organizujú prednášky a konferencie a vydávajú publikácie pre odbornú aj laickú verejnosť.

V roku 2012 sa prof. Novák podieľal na zostavení stratégie pre výskum neurodegeneračných ochorení v Európskej únii a pripravil Slovenský národný program boja proti Alzheimerovej chorobe. Jeho odbornú a spoločenskú angažovanosť v boji proti neurodegeneračným ochoreniam ocenila aj Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) v Ženeve prestížnou cenou WHO za prínos v boji proti Alzheimerovej chorobe. Za celoživotný prínos vo výskume neurodegeneračných ochorení mu bolo udelené prestížne vedecké ocenenie AAIC Lifetime Achievement Awards in Alzheimers Disease Research, ako najvyššie svetové ocenenie v tejto oblasti.

MVDr. Juraj Fajnor

* 8.4.1958 † 5.6.2006

Po ukončení Strednej poľnohospodárskej technickej školy v Trnave v roku 1977 nastúpil v tom istom roku do prvého ročníka Vysokej školy veterinárnej v Košiciach. Hneď v úvode sa stal členom tímu IRŠ, internátneho rozhlasového štúdia, ktoré neskôr viedol až do ukončenia štúdia. Počas štúdia absolvoval niekoľko stáží na oddelení traumatológie v Popradskej nemocnici. Po promócii v roku 1983 nastúpil na ročnú vojenskú službu a po jej ukončení v roku 1984 nastúpil na Okresné veterinárne zariadenie (OVS) v Trnave. Po roku praxe MVDr. Fajnor prestúpil na Ústav zoohygieny a veterinárnej techniky (ÚZAVT), na oddelenie klinickej diagnostiky a terapie, kde pracoval pod vedením MVDr. Molnára.

Riaditeľom ÚZAVT bol v tom čase MVDr. Sokol, ktorý chcel z ústavu aj z veterinárnej nemocnice urobiť moderné pracovisko. Po odchode MVDr. Molnára z pozície vedúceho v roku 1987 vedenie nemocnice prebral MVDr. Fajnor a v priebehu krátkeho času doplnil stav lekárov, keď na pracovisko prišli traja mladí lekári, MVDr. Ambuš, MVDr. Ruttkay a MVDr. Faga. MVDr. Fajnor mal jasnú predstavu o smerovaní pracoviska.

Za výraznej podpory riaditeľa MVDr. Sokola a Ing. Bujňákovej, hlavnej ekonómky ÚZAVT, boli do nemocnice zakúpené na tú dobu veľmi moderné prístroje, ktoré neboli v tej dobe vo vybavení ostatných veterinárnych zariadení. Ultrazvukový prístroj, zubný ultrazvuk, kryokauter, monitorovacie prístroje, endoskopické zariadenia, vybavenie na osteosyntézy, kompletná zubná ambulancia, zariadenia a nástroje na očné chirurgiu, moderný RTG prístroj atď. MVDr. Fajnor kládol dôraz na užšiu špecializáciu kolegov a keďže nemocnica už od roku 1987 držala 24-hodinovú službu 365 dní v roku, lekári museli zvládať aj akútnu medicínu, pretože v tom období nepretržitú službu pre malé aj veľké zvieratá poskytovalo len veľmi málo pracovísk na Slovensku.

juraj fajnor

Srdcovou záležitosťou pre MVDr. Juraja Fajnora bola hlavne ortopédia a stomatológia. V obidvoch týchto odboroch bol priekopníkom na Slovensku. V období konca osemdesiatych rokov bola medicína malých zvierat v plienkach. MVDr. Fajnor bol aktívny v tzv. Chirurgickej sekcii, ktorá združovala veterinárnych lekárov malých aj veľkých zvierat z celého Českoslovenka. Organizoval takéto stretnutia na Slovensku a zúčastňoval sa akcií, ktoré organizovali českí kolegovia v Čechách.

Po roku 1989 došlo vo veterinárnom stave k výrazným zmenám. Veterinárni lekári na Slovensku sa začali organizovať a vytvárať združenia a jedným z nich bola aj SAVLMZ, Slovenská asociácia veterinárnych lekárov malých zvierat, kde bol MVDr. Juraj Fajnor od jej počiatku členom predsedníctva. Jeho myšlienkou bolo organizovať zimné odborné semináre, ktoré sa konajú až do dnešných dní na Smolenickom zámku. Dnes tieto semináre poznáme ako Chirurgické dni Dr. Fajnora. Tieto stretnutia boli a sú známe tým, že na nich prednášajú významní odborníci európskeho aj svetového významu v danom obore.

Ako už bolo spomenuté, MVDr. Juraj Fajnor sa venoval predovšetkým ortopédii a stomatológii. Začiatkom deväťdesiatych rokov sa na Veterinárnej klinike v Trnave, ako na jednom z vôbec prvých pracovísk,

juraj fajnor

testovali vstrebateľné osteosyntetické materiály nie na experimentálnych, ale na reálnych fraktúrach. Tieto klinické štúdie sa robili pre americkú firmu 3M, ktorá ako jedna z prvých na svete tieto materiály vyvinula a uviedla do praxe v humánnej medicíne. MVDr. Fajnor a jeho tím sa podieľali aj na výskume a testovaní lekárskeho nástroja a testovaní liekov. Bol jedným z priekopníkov posudzovania dysplázie bedrových a lakťových kĺbov.

V oblasti stomatológie bol prvým veterinárnym stomatológom na Slovensku, na pracovisku v Trnave ako na prvom veterinárnom pracovisku sa používal zubný ultrazvuk. Amalgámové a neskôr fotokompozitné zubné výplne tiež používal ako prvý v rámci Slovenska. Čelustná chirurgia a ortodoncia boli jeho obľúbené disciplíny v rámci stomatológie.

Ako jeden zo zakladajúcich členov Slovenského kynologického zväzu a jeden z jeho predsedov sa významne zaslúžil o propagáciu kynológie pre verejnosť. Bol poradcom chovu pre plemeno čivava a spolupodieľal sa na organizovaní množstva výstav a odborných prednášok pre odbornú aj laickú verejnosť.

Dňa 5. 6. 2006 v ranných hodinách zastihla jeho kolegov a priateľov šokujúca správa, že Dr. Fajnor nás v plnom rozkvetení síl náhle opustil.

MVDr. Pavel Kanka

* 2. 6. 1946 Bratislava

Detstvo a mladosť som prežil v Trnave a v Banskej Bystrici, kde pôsobil môj otec ako okresný, resp. krajský zverolekár, čo predurčilo aj moje profesijné smerovanie. Po maturite na Gymnáziu v Banskej Bystrici v r. 1964 som v štúdiu pokračoval na vtedajšej Vysokej škole veterinárnej v Košiciach, kde som v r. 1970 promoval za veterinárneho lekára. Ako poslucháč vysokej školy som bol vyslaný v auguste 1968 na študijnú odbornú stáž na Vysokú školu veterinárnu v belgickom Gente, čo bolo pre mňa v čase pohnutých politických zmien, okupácie Československa, veľkou životnou skúškou.

Po ukončení štúdia a krátkom pôsobení na Okresnej veterinárnej správe v Nitre som sa oženil a vzápätí nastúpil na základnú vojenskú službu v Malackách ako veterinárny lekár vojenského obvodu Záhorie. Po ukončení služby som sa na krátku dobu stal obvodným terénnym lekárom v Prešove – veterinárne stredisko Sabinov. Na východnom Slovensku som nezostal dlho, pretože v októbri 1971 ma osud zavial na vtedajšiu Okresnú veterinárnu správu v Žiari nad Hronom, kde som pracoval nepretržite až do odchodu do dôchodku 1. 1. 2009.

Počas 37-ročného pôsobenia na OVS v Žiari nad Hronom som prešiel radom pracovných zaradení. Najprv ako obvodný veterinárny lekár, neskôr vedúci veterinárneho strediska, okresný veterinárny hygienik, okresný epizootológ, zástupca riaditeľa OVS. Po odstúpení vtedajšieho riaditeľa a na základe výsledku prvého porevolučného konkurzného konania na ŠVS SR na funkciu riaditeľa som bol menovaný dňa 1. 7. 1991. Počas 18 rokov som stál nepretržite na čele organizácie ako okresný veterinárny lekár, po reorganizácii vo funkcii vedúceho Odboru štátnej veterinárnej starostlivosti OÚ v Žiari nad Hronom a následne po celkovej reštrukturalizácii štátnej správy ako riaditeľ Regionálnej veterinárnej a potravinovej správy v Žiari nad Hronom. V rámci postgraduálneho štúdia som v roku 1974 absolvoval atestáciu 1. stupňa. Atestačnú prácu 2. stupňa som úspešne obhájil v roku 1982 na tému – Profil niektorých ukazovateľov metabolického testu v stáde dojnic pri zvýšenom výskyte reprodukčných porúch.

Po odbornej stránke som najviac inklinoval k problematike diagnostiky a tlmenia nákaz hospodárskych zvierat. Krátko po 2. svetovej vojne, v 50-tych až 60-tych rokoch, sa môj otec ako okresný zverolekár v Trnave a neskôr krajský veterinárny lekár Stredoslovenského kraja zaslúžil rozhodujúcou mierou o potlačanie veľmi nebezpečných nákaz, akou bol maleus koní, klasický mor ošípaných, brucelóza, tuberkulóza hovädzieho dobytku ako aj besnota, no najmä SLAK-u. Počas môjho pracovného života som sa aj ja stretol s viacerými druhmi nákaz. Ich riešenie vyžadovalo veľké množstvo nielen teoretických vedomostí, ale aj organizačné schopnosti a istú dávku správneho úsudku.

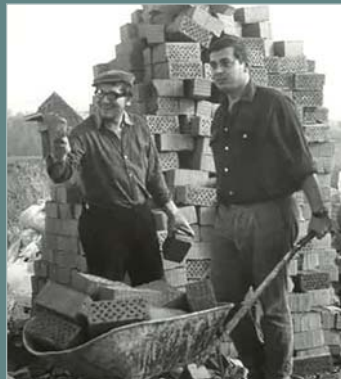
Počas pandémie SLAK-u na Slovensku v r. 1972 som bol poverený ŠVS SR organizovaním a zabezpečením epizootologických opatrení v prvom ochrannom pásme na JRD Iňačovce okres Michalovce. Dôsledným a prísnyim dodržiavaním protiepidemiologických opatrení počas 6 týždňov a napriek tomu, že chov hovädzieho dobytku a ošípaných bol v tom čase nezaočkovaný a vzdialený len 5 km od ohniska

pavel kanka

tejto veľmi nebezpečnej nákazy, som zabránil jej rozšíreniu a veľkým národohospodárskym škodám.

K najvýraznejším udalostiam počas môjho profesionálneho pôsobenia v Žiari nad Hronom patrí výskyt klasického moru ošipaných v roku 1995 na farme Psiare a Tekovské Nemce. Podieľal som sa na jeho likvidácii a utlmení ďalšieho šírenia.

Spolu s ostatnými odbornými spolupracovníkmi som bol pri diagnostikovaní prvého prípadu BSE hovädzieho dobytku na Slovensku v r. 2003 v JRD Vtáčnik, hospodárstvo Horná Žďaňa. Popri spoluorganizovaní mimoriadnych veterinárnych opatrení v zmysle smerníc EU som v tom období čelil masívnej mediálnej kampani a neprimeranej skandalizácii.

fluorózy dojníc na farme Lovča s Vysokou školou lesníckou vo Zvolene. Pokračovanie výskumu bolo z politických dôvodov neodporúčané. Po zmene legislatívy a získaní kompetencií pri ochrane zdravia spotrebiteľa na úseku veterinárnej hygieny a potravinového dozoru som neváhal uplatňovať tvrdé sankcie voči porušovateľom. Bol som členom legislatívnej komisie prof. Matyáša v oblasti hygieny potravín na sesterskej Veterinárnej univerzite v Brne a zároveň v atestačnej komisii IVVL v Košiciach a vnútornej kontroly ŠVS SR. Bol som spoluautorom odborných článkov vo Veterinárnom časopise. V rámci propagácie štátnej veterinárnej starostlivosti som aktívne vystupoval v miestnej televízii ATV, ako aj v iných celoštátnych médiách. Osobitne by som chcel vyzdvihnúť korektnú a úspešnú spoluprácu s Regionálnou komorou súkromných veterinárnych lekárov od jej vzniku a počas jej formovania. V pozícii riaditeľa som dbal na profesijný rast svojich podriadených. Spolu s kolektívom som sa spolupodieľal na integrácii poľnohospodárstva do európskych štruktúr, za čo som dostal v r. 2008 ocenenie ŠVPS SR.

V období veľkých politických zmien na Slovensku po roku 1989 ma čakali mnohé výzvy a zmeny. Predovšetkým v čase tzv. divokej priva-

tizácie som sa zaslúžil o záchranu administratívnej budovy RVPS v Žiari nad Hronom pred rôznymi záujmami privatizérov, na výstavbe ktorej sme s kolektívom odpracovali desiatky hodín.

Keď sa obzriem do minulosti, viem, že by som mnohé nedokázal bez podpory svojej rodiny, predovšetkým manželky, ktorá mi je v živote oporou. Dnes sa tešíme z dvoch dcér a ich rodín. Tri vnučky a jeden vnuk sú našou radosťou a pýchou. Keď sa stretávame za jedným stolom, uvedomujeme si, že nemáme všetko, ale spolu nám nič nechýba. Okrem rodiny naplňa môj súčasný život chalupa a plávanie. Hovorí sa, že dobrý šéf by mal prejsť každým pracovným zaradením, ktoré riadi a len vtedy dokáže korektne a so znalosťou porozumieť problémom podriadených, objektívne posúdiť, čo zahŕňajú, ale nielen to. Predovšetkým vážiť si prácu ostatných, zostať nohami na zemi, byť slušný a pokorný a nebyť ľahostajný k problémom spolupracovníkov. Snažiť sa robiť svoju prácu najlepšie ako vie. Ja som si zvolil túto cestu, či úspešne, nech posúdia iní. Aj keď som už dlho na dôchodku, bývalí kolegovia ma stále oslovujú šéfe. Dúfam, že to nerobia len z povinnej úcty. Som vďačný za ich podporu, bez ktorej by som nedokázal nič z toho, čo uvádzam.

MVDr. Ján Orčík

* 20. 6. 1954 Trstená

Pochádza z roľníckej rodiny, z obce Štefanov nad Oravou (predtým Dolný Štefanov), ktorá leží pod priehradným múrom Oravskej vodnej nádrže. Už od detstva pomáhal na hospodárstve svojich starých rodičov, s ktorými žil v spoločnej domácnosti. Tam získal vzťah k poľnohospodárstvu a zvieratám. Chovali dobytok, kone, ovce, ošípané a hydinu. Pes a mačka boli tiež súčasťou rodiny. Chodieval pomáhať k oraniu, koseniu lúk a sušeniu sena, žatve a mláteniu obilia. V lete bolo potrebné pripraviť palivo na zimu, a tak s koníkom so súrodencami chodili do lesa.

Po ukončení základnej školy nastúpil na gymnázium do Trstenej. Vo štvrtom ročníku mu zomrel otec následkom dlhšej choroby. Bol najstarší zo štyroch súrodencov, preto sa stal oporou mame. Už v tom čase bol rozhodnutý, že chce byť veterinárom a aj napriek ťažkej situácii doma odišiel študovať do Košíc, s čím rodina súhlasila. Počas štúdia býval na internáte a bol prvýkrát preč z domu. Keď po mesiaci cestoval vlakom domov, celou cestou stál vo vlaku aj napriek tomu, že boli voľné miesta na sedenie. Tak veľmi sa tešil domov. Počas štúdia a na internáte stretol dobrých kamarátov, s ktorými si rozumeli a stali sa z nich priatelia na celý život. Ich rodiny sa dodnes pravidelne stretávajú, aj keď je každý z inej časti Slovenska. Počas štúdia sa angažoval v mládežníckych organizáciách, čím si získal skúsenosti pre ďalší život. Štúdium ukončil v roku 1979. Po ukončení vysokej školy nastúpil 2. 4. 1979 na Okresnú veterinárnu správu v Dolnom Kubíne. Bol pridelený staršiemu kolegovi na Veterinárnom stredisku v Trstenej, u ktorého získaval prvé skúsenosti z práce veterinárneho lekára na klasickom veterinárnom obvode. Keďže v tej dobe boli na Orave zakladané JRD, zažil ešte chov dobytka v maštaliach členov družstva, čo bolo veľmi namáhavé. Po mesiaci praxe bol pridelený na obvod Suchá Hora – Hladovka (JRD Goral Suchá Hora). Ešte pred nástupom na vojenskú základnú službu bol presunutý na obvod Trstená (JRD Trstená a obce Trstená, Brezovica, Zábiedovo a Ústie nad Priehradou).

Ján Orčík

V tom čase tam bolo chovaných 2 300 kusov hovädzieho dobytka, z toho 660 kusov dojníc, 1 900 kusov oviec, z toho 1 000 bahníc, 1 300 kusov ošípaných, z toho 95 kusov prasníc a 20 koní. Na tento obvod sa vrátil po ukončení jednoročnej základnej vojenskej služby v Znojme. Tam mal na starosti služobné psy, čo boli zase nové skúsenosti potrebné pre ďalšiu prax.

V roku 1982 sa oženil a presťahoval sa do Novoti (okres Námestovo). Chcel sa zamestnať bližšie k rodine, nakoľko tam plánovali stavbu rodinného domu. Ďalšie štyri roky denne dochádzal autobusom do Trstenej cca 40 km. Začiatkom roka 1986 bol preradený na Veterinárne stredisko v Námestove, obvod Zákamenné, Novoť, Oravská Lesná, kam patrili 3 JRD a tiež veľký súkromný sektor. V tomto veterinárnom obvode pôsobil až do svojho odchodu do dôchodku koncom roka 2020.

Bola to ťažká práca vzhľadom na to, že išlo hlavne o veľké zvieratá – kone, hovädzí dobytok, no aj ovce a v súkromnom sektore ošípané, psy a iné malé zvieratá. Počas svojej praxe vykonal nespočetné množstvo vakcinácií, odberov vzoriek, desiatky pôrodov, kastrácií koní a iných veterinárnych úkonov. Diagnostikoval zaujímavé nebezpečné ochorenia: výskyt besnoty u hovädzieho dobytka a kôz, otrava durmanom u koní a mnohé iné.

Prácu sťažovali aj povestné zimy na Hornej Orave. V mraze, po snehu, peši desiatky metrov za gazdami na samotu, hlavne v Orav-

skej Lesnej, kde sa nie vždy dalo dostať autom. Dnes je to trochu inak, starí gazdovia už vymreli a mladí gazdujú menej. Pravdaže sú aj menší farmári, ktorým teraz viac pomáha technika. Popri vykonávaní svojej praxe bol v rokoch 1987 – 1992 aj vedúcim Veterinárneho strediska v Námestove. Od založenia Komory veterinárnych lekárov SR v roku 1992 bol členom Disciplinárnej komisie KVL SR a dlhoročným prezidentom Regionálnej komory v Dolnom Kubíne. Za svoju prácu bol viackrát ocenený pri rôznych výročiach KVL SR.

Okrem tohto profesného života sa angažoval aj v obci Novoť, kde bol dvadsať rokov poslancom obecného zastupiteľstva. Spoluorganizoval aj rôzne akcie so zameraním na poľnohospodárstvo ako dožinky, výstavu syrových výrobkov a jeho obľúbená bola najmä súťaž furmanských koní. Tieto akcie organizovali každý rok. Na spomínané furmanské dni prišli aj zahraniční účastníci, a tak na oplátku chodil na akcie do Poľska a Českej republiky. Boli to veľmi zaujímavé skúsenosti, ktoré mu priniesli aj nové kontakty a poznávanie iných miest a tradícií.

Vo voľnom čase sa celý život venoval aj poľovníctvu. Okrem prechádzok do lesa a stretávania sa s priateľmi na poľovačkách niekoľko rokov predsedal kynologickej komisii Okresnej organizácie Slovenského poľovníckeho zväzu v Námestove. Medzi jeho koníčky tiež patria drobnochovateľské výstavy.

MVDr. Ján Števko

* 29. 5. 1954 Bátovce

Vzdelanie:

- 1969 – 1973** Gymnázium Levice
1973 – 1979 Vysoká škola veterinárna Košice
s červeným diplomom
1984 Atestácia I. stupňa
1987 Atestácia II stupňa – písomná práca,
štátna záverečná skúška,
obhajoba písomnej práce

Prax:

- 1987** Odborná trojmesačná stáž na ŠVS MPVŽ SR
Bratislava
1979 – 1981 Obvodný veterinárny lekár vrátane vojenskej
služby
1981 – 1987 Odborný veterinárny lekár pre epizootológiu
1988 – 1990 Vedúci veterinárneho strediska
1990 – 1991 Riaditeľ Regionálnej veterinárnej správy
1991 – 1996 Odborný veterinárny lekár – epizootológ
1996 – 1998 Vedúci odboru veterinárnej starostlivosti
pri Obvodnom úrade Levice
1999 – 2019 Riaditeľ Regionálnej veterinárnej a potravinovej
správy Levice

Záujmy:

Poľovníctvo, výučba poľovníctva na SPOŠ Levice,
Lektor IVVL Košice – hygiena zveriny, školenie poľovníkov

Ján Števko

Ocenenia:

- 1985** Pamätná plaketa ONV v Leviciach so zápisom
do Pamätnej knihy cti ONV
2008 IVVL – Pamätná medaila (50. výročie založenia
IVVL Košice)
ŠVPS SR – Medaila pri príležitosti vstupu SR
do EÚ

2014

Pamätná plaketa ÚR ŠVPS SR – jubileum,
Pamätná plaketa pri odchode do dôchodku,
Zlatá medaila ÚV SPZ za významné zásluhy
o rozvoj poľovníctva na Slovensku,
Medaila Obvodnej poľovníckej komory
za zásluhy o rozvoj poľovníctva v regióne
Medaila svätého Huberta za významné zásluhy
o rozvoj poľovníctva na Slovensku

2020

